

**Adami Tanneri E Societate Iesv, S. Theologiæ D. Et In
Academia Ingolstad. Professoris, Theologiæ Scholasticæ
Tomus ...**

Cum triplici Indice

De Fide, Spe, Charitate, Ivstitia, Religione, caeterisq[ue] virtutibus [et]
vitijs: ac varijs hominum statibus. Secvndæ Secvndæ S. Thomæ
Aqvinatis Respondens

Tanner, Adam

Ingolstadii, 1627

V. An & qua certitudine quisque in seipso fidei præsentiam agnoscere
poßit: & quinam sint eius effectus: deque intellectus & scientiæ fidei
affinibus donis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72877](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72877)

quoad cætera obiecta retinere habitum fidei diuinæ. Ratio primæ partis est; quia ratio credendi in eo, qui citra pertinaciam alicui veritati fidei dissentit, respectu cæterorum obiectorum, adhuc viget & permanet; quæ proinde non minus quam antea credere potest.

81 Secunda pars probatur primo ex scripturâ id satis aperte docente. Ideo enim 1. Tim. 1. vers. 19. de hæreticis dicitur, quod repellentes bonam conscientiam, circa fidem naufragauerunt, ex quibus est Hy-menæus & Alexander. Item 2. Tim. 2. v. 18. de iisdem dicitur; Qui à veritate exciderunt, dicentes resurrectionem esse iam factam: & subuerterunt quorundam fidem. Et 2. Tim. 3. v. 8. Ita & hi resistunt veritati, homines corrupti mente, reprobi circa fidem: quia autem circa fidem reprobi sunt, nullam veram & diuinâ fidem habent.

Secundo idem probatur ex Concilio Trident. sess. 6. cap. 15. vbi id aperte asseritur, his verbis: Aduersus etiam hominum quorundam callida ingenia, qui per dulces sermones & benedictiones seducunt corda innocentium, asserendum est, non modo infidelitate per quam & ipsa fides amittitur, sed etiam quocunque alio mortali peccato, quamuis non amittatur fides, acceptam iustificationis gratiam amitti. Et si Valentia loc. cit. cum alijs putet, id ex instituto ibidem non definiri. Idem significant SS. Patres, dum idcirco asserunt, hæreticos extra Ecclesiam esse, vt dictum q. 3. dub. 2.

82 Tertio accedit ratio S. Thomæ. Quia species cuiuslibet habitus, inquit S. Thomas, dependet ex formali ratione obiecti, qua sublatâ, species habitus remanere non potest. Formale autem obiectum fidei est veritas prima, secundum quod manifestatur in scripturis sacris, & doctrina Ecclesiæ, quæ procedit ex veritate prima. At vero in eo, qui pertinaciter errat in vno fidei articulo, non viget, nec vim habet ea ratio formalis obiecti fidem specificans. Tum quia talis non inhæret infallibili auctoritati Ecclesiæ, quæ secundum nos est regula certissima cognoscendi reuelationem diuinam. Tum quia eo ipso, quod semel dissentit diuinæ reuelationi sufficienter propositæ, facit eam, quantum in se est, fallibilem. Tum quia talis sibi obstruit viam, quo minus ob diuinam reuelationem fide indubitata quicquam omnino possit prudenter credere: quandoquidem aliquid, quod ipsi non minus, quam cætera, prudenter credibile redditum est, negat.

83 Alia ratio est: quia habitus fidei est habitus per se infusus, vt dictum dub. 2. tales autem habitus amittuntur etiam per vnum actum formaliter contrarium. vt patet in spe, & in charitate. Secus fit in habitibus acquisitis; qui vt per plures actus acquiruntur, ita non nisi per plures destruantur, vt proinde sine ratione ab his ad illos argumentetur Durandus. An autem etiam vna cum fide amittatur habitus Theologiæ quod asserit Valentia loc. cit. diximus tomo I. disp. I. q. 4. dub. I.

84 ASSERTIO VII. Hæretici tamen nihilominus habent ac retinent fidem acquisitâ ac naturalem earum veritatum, quas non negant. Ita S. Thomas cit. art. 3. ex communi. Ratio est, quia cum etiam fideles, præter veros ac supernaturales actus fidei, sæpe eliciant actus alios mere naturales

fidei acquisitâ, de iisdem obiectis materialibus, hinc fit, vt superuenient hæresi, maneat idem habitus naturalis fidei acquisitæ; non secus ac ipsæ species intelligibiles permanent: ex quo sequitur, vt ij nihilo fere minus habiles appareant ad credendum, quam fuerunt antea. Idem diximus de Theologia naturali & acquisita loc. cit. Ex quibus etiam refutata manent fundamenta Durandi.

85 ASSERTIO IIX. Fides potest in vno maiore esse, quam in alio. Ita S. Thomas cit. q. 5. a. 4. ex communi: & est assertio de fide certa ex scriptura Matthæi 8. v. 10. Non inueni tantam fidem in Israël. Matthæi 14. v. 31. Modice fidei quare dubitasti? Matthæi 15. v. 28. O mulier magna est fides tua. Luca 17. v. 5. Dixerunt Apostoli Domino. Adauge nobis fidem. Ioannis 20. v. 29. Quia vidiisti me, Thoma, credidisti, beati qui non viderunt & crediderunt. Rom. 2. v. 3. Sicut vnicius Deus diuisit mensuram fidei. 2. Cor. 10. v. 15. Spem habentes crescentis fidei vestra. Et 2. Thess. I. v. 3. Supercreuit fides vestra.

86 Vnde patet, etiam in eodem homine vno tempore maiorem fidem esse posse, quam alio. Ratio est. Potest enim fides crescere tum ex parte obiecti materialis explicite crediti; ita vt vnus alio explicatiorem fidem habeat, ex dicendis quæst. sequenti; tum ex parte subiecti, & quidem tam secundum firmitudinem ac intensiorem maiorem ipsius actus credendi, quam secundum maiorem deuotionem voluntatis, seu credendi promptitudinem; vt magis patebit quæstione sequenti.

DVBIVM V.

An, & qua certitudine quisque in se ipso fidei præsentiam cognoscere possit; & quinam sint eius effectus; deque intellectus & scientiæ fidei affinis donis.

S. Thomæ 2. 2. q. 6. a. 1. & q. 7. & 9.

87 PRIMUM quæsitum est, an & qua certitudine quisque scire possit se habere veram fidei diuinæ & supernaturalis actum seu habitum. De hac re iam antea tractata tom. 2. disput. 6. quæstio. 4. dub. 5. breuiter sequentes assertiones statuimus.

87 ASSERTIO I. Fidei certitudine, seclusa speciali reuelatione, scire non possumus, nos habere verum & supernaturalem actum seu habitum fidei. Ita ex communi sententia docent, Durandus in 1. distinct. 17. q. 4. Ruardus art. 9. & 14. Vega libro 9. in Tridentinum cap. 3. 6. Aiala de traditionibus part. 2. cap. 1. Sotus libro 3. de nat. & grat. cap. vlt. Gregorius de Valentia hic quæstione 6. punct. 1. etsi contrarium dixerint Scorius in 3. distinctione 23. Caietanus, & Bartholomeus Medina 1. 2. quæstio. 112. art. 5. & Bannes hic q. 6. a. 1. quibus fauet S. Thomas 1. 2. q. 112. a. 5. ad 2. cum ait, Omnem habentem fidem

certum esse se habere fidem; sed qui loquitur de veritate fidei ex parte obiecti, ut dictum loc. cit.

Ratio est; quia reuelationes communes de existentia seu presentia fidei, sunt generales tantum; quæ proinde particulatim singulis absolute applicari non possunt, sed solum sub conditione si quis fructuose Sacramenta perceperit, aut debitum studium ad comparandam fidem contulerit; de quo nullam infallibilem certitudinem habemus. Sicut tamē quisque infantem baptizans ex fide credit, eum esse valide baptizatum, ita etiam eadem fide credit habitus fidei, spei, & charitatis eidem infusus esse; cum in eo nullum possit esse impedimentum fructum & effectum Sacramenti impediens, secus est cum is, qui baptizatur est adultus.

88 ASSERTIO II. Sed nec proprio experimento euidenter quisque in seipso fidei diuinæ presentiam scire vel cognoscere potest. Ita cum Scoto in 3. distinct. 23. quæst. vn. & Gabriele eadem distinct. quæst. 2. art. 2. conclus. 2. docent Gregorius de Valentia hic q. 6. punct. 1. & Bannes ibidem a. 1. etsi contrarium dixerit Caietanus eodem a. 1. cui fauet Augustinus l. 13. de Trinitate, asserens, vnumquemque in corde suo videre fidem, si credat. Sed quod intelligi potest de assensu fidei generatim spectatæ, ex parte obiecti materialis crediti, abstrahendo an sit assensus fidei acquisitæ & naturalis, an vero supernaturalis & infusa.

89 Ratio est; quia euidenti experientia scire non possumus, nos vere ob reuelationē diuinam, tanquam rationem formalem obiectiuam assensus, adeoque actu plane infallibili & supernaturali credere: tum ob similitudinem actuum naturalium & supernaturalium circa idem obiectum materiale versantium; quæ causa est, cur etiam charitatis presentiam in nobis euidenter non sentiamus: tum quia alias sequeretur, nos habere euidentiam rerum fidei ipsiusque diuinæ reuelationis, saltem in attestante, quandoquidem euidentis est, quod fide diuina, hoc est, vere ob diuinam reuelationem creditur, falsum esse non posse, ex dictis q. 1. dub. 5.

90 ASSERTIO III. Probabilis tamen, & subinde moraliter certa eius rei cognitio à singulis haberi potest. Ita communis apud citatos: & colligitur ex illo Apostoli 2. Cor. 3. v. 5. *Vosmet ipsos tentate, si estis in fide: ipsi vos probate. An non cognoscitis vosmet ipsos quia Christus IESVS in vobis est, nisi forte reprobi estis?* Ratio est; quia ex studio & conatu ad fidei diuinæ actus exercendos adhibito, facile quisque probabilem, ac subinde etiam moraliter certam eiusmodi cognitionem sibi comparare potest, ut à potiori constat exijs, quæ de gratia & charitate pluribus diximus cit. tomo 2. disputatione 6. quæstione 4. dub. 8. Vbi hac de re plura.

91 Secundo quæritur, quinam sint fidei effectus. Respondetur cum S. Thoma hic quæstione 7. articulo 1. & 2. præter actus ab habitu fidei elicitos siue productos, de quibus quæst. seq. duos potissimum esse diuinæ fidei effectus, nempe ti-

morem Dei, & purificationem cordis. Primus effectus colligitur ex illo Iacobi 2. v. 19. *Demonæ credunt, & contremiscunt.* Si enim ex naturali fide, demonum proportionatus ei timor, scilicet naturalis exoritur; etiam ex fide supernaturali proportionatus eidem timor Dei, utiq; supernaturalis prodibit.

Ratio est. Quia per fidem apprehenditur Deus tum ut vindex peccati, tum ut summum bonum, cui subdi & parere omnes debent. Ex prima consideratione nascitur timor Dei seruilis; ex altera timor filialis, quo à Deo separari, eumque offendere ob suam bonitatem veremur. Hic effectus proprius est fidei formatæ; ille informis: quamquam etiam ex formata prodire quandoque possit & debeat, ut dicitur disp. sequent. de spe.

Alter fidei effectus patet ex illo Act. 15. vers. 9. *DEVS nihil discreuit inter nos & illos, fide purificans corda eorum.* Ratio est; quia purificatio cordis, consistens in immunitate à peccati, prauorumque affectuum contagione, oritur tum ex cognitione diuinæ Maiestatis; tum ex perspecta rerum caducarum vilitate, quam vtramque cognitionem fides præstat. Atque eadem ratione cum fides sit fundamentum totius humanæ salutis, etiam cetera quæ ad salutem hominis pertinent, effectus fidei aliquo modo censerī possunt, iuxta Apostolum ad Heb. 11. vbi fidei omnium virtutum actus velut eius quidam effectus tribuuntur; ut obedientia, cultus diuini religiositas, prouidentia de futuris, contemptus mundi, hospitalitas, patientia in persecutionibus, Martyrium ac mortis perpessio, ac operum quoque mirabilium perpetratio; quæ omnia Apostolus pluribus scripturæ exemplis sigillatim confirmat.

Nec dubium, magnam causam impietatis, ac vitiorum in hoc mundo grassantium, esse defectum fidei; siue quia ea raro exercetur, siue quia bona malaque futuræ vitæ, eiusque æternitas non firmiter & viuaciter, aut certe non supernaturali, sed naturali tantum quodā assensu creduntur, iuxta illud Moysis, Deuteronomij 2. v. 29. *Prinā saperent, & intelligerent, ac nouissima prouiderent.* Et Eccli 7. v. 40. *In omnibus operibus tuis memorare nouissima tua; & in æternum non peccabis.* Et Isaia 57. v. 1. *Non est, qui recogitet corde suo, &c.*

93 Tertio quæritur, quinam sit ratio donorum, intellectus & scientiæ, tanquam fidei affinium habituum. De qua re agit S. Thomas hic q. 8. & 9. Quia enim septenarius donorum numerus ex probabili sententia septem principalibus virtutibus respondet, tribus scilicet Theologicis, & quatuor cardinalibus, ut dictum tom. 2. disp. 3. q. 6. dub. 1. idcirco S. Thomas singulis quibusque eiusmodi virtutibus (temperantia excepta) etiam donorum eisdem respondentium seu affinium tractationem subiungit. Verum quia de ratione, numero, distinctione, & comparatione donorum Spiritus Sancti inter se, ac speciatim de dono intellectus & scientiæ; quæ ob similitudinem materiæ fidei annectit S. Thomas hic loc. cit. pro ratione instituti satis egimus, nihil opus est ea hoc loco repetere. Tantum hæc duo annotentur.

Primum,

94

Primum; etsi S. Thomas tum hic q. 9. a. 2. in corp. tum in 1. 2. q. 63. a. 4. & 7. significare videatur, donum sapientiæ à dono scientiæ distinguui, ex parte obiecti materialis, nempe quod per illud generatim perficiatur iudicium intellectus circa res diuinas; per hoc iudicium circa res creatas seu humanas; quod etiam docet Gregorius de Valentia hic q. 8. punct. vnic. melius tamen & accommodatius ad mentem S. Thomæ hic q. 9. art. 2. responsione ad 3. & infra q. 45. art. 2. ad 3. distingui ex parte obiecti formalis seu medij: quod nimirum, etsi vtrumque donum perficiat intellectum ad rectum iudicium ferendum, mediante quodam peculiari instinctu Spiritus Sancti, de rebus credendis & agendis, idque tam diuinis, quam humanis, & creatis; attamen donum sapientiæ pro medio habeat causas altissimas adeoque diuinas; scientiæ vero donum pro medio habeat res creatas, vt etiam notauit Caietanus hic q. 9. a. 2.

95

Alterum est; S. Thomam præter morem in alijs virtutibus obseruatum, duo hæc dona Spiritus Sancti, Intellectus scilicet & scientiæ, eidem virtuti fidei subiungere & annectere; cuius ipse rationem reddit quæst. 9. art. 1. ad 3. Cum enim sibi obiecisset, donum esse perfectius virtute; ac proinde vnum donum sufficere ad perfe-

ctionem vnius virtutis: cum ergo virtuti fidei respondeat donum intellectus, non respondere eidem donum scientiæ; nec apparet, inquit, cui alijs virtuti respondeat: ad hoc respondet Sanctus Thomas, dona esse perfectiora virtutibus moralibus & intellectualibus, non virtutibus Theologicis; sed magis omnia dona ad perfectionem virtutum theologicarum ordinari velut ad finem: & ideo non esse inconueniens, si diuersa dona ad vnam virtutem Theologicam ordinentur.

Hæc vero etsi probabiliter dicantur, nihilominus tamen, quia quibusdam verius videretur, dona Spiritus Sancti ex suo genere esse perfectiora virtutibus etiam Theologicis, hoc ipso, quod ex altiori motiuo, speciali nimirum instinctu Spiritus Sancti procedunt, & potissimum ad actus præstantiores virtutum ordinantur; simul etiam quia iuxta distributionem sancti Thomæ, non feruatur debita proportio septenarij numeri virtutum & donorum, nec superest donum, quod virtuti temperantiæ respondeat, ideo non improbabiler dici potest, donum scientiæ non tam respondere fidei, quam virtuti temperantiæ, quatenus exhibet & moderatur affectum inordinatum rerum sensibilium. Sed de qua re non est magnopere laborandum, Vide S. Thomam.

QVÆSTIO VII.

De actibus fidei, tum internis, tum externis; deque gratijs gratis datis fidem concernentibus.

S. Thomas 2. 2. q. 2. & 3.

Resoluetur hæc quæstio sex dubitationibus. I. Quid, & quotuplex sit actus fidei; quid credere, & quotuplex; & quomodo distinguatur credere Deo, credere Deum, & credere in Deum. II. Qua, & quotuplex sit necessitas actus fidei; speciatim an & quid siue ex obiectis naturalibus siue supernaturalibus necessitate præcepti credendum sit omnibus. III. An, & quid necessitate præcepti credendum sit omnibus; & quando præceptum fidei obliget. IV. An & qua ratione actus fidei sit meritorius, ac necessario bonus. V. An, & qua ratione externa confessio fidei necessaria sit ad salutem; quæ in ea re sint obseruanda regule. VI. Qua ratione gratia gratis data se habeant ad fidem; quot item, & quamam sint; & quæ singularum sit ratio; an etiam sint habitus.

DVBIVM I.

Quid, & quotuplex sit actus fidei; quid credere, & quotuplex; & quomodo distinguatur credere Deo, credere Deum, & credere in Deum.

S. Thomas 2. 2. q. 2. a. 1. 2. & q. 3. a. 1.

1

PLeraque præcedenti quæstione disputata de habitu fidei, etiam actibus fidei communia sunt; præsertim quæ de certitudine, & sub-

iecto, tam propinquo, quam remoto fidei, deque præsentie eiusdem notitiæ docuimus: Præter quæ tamē speciales aliæ difficultates de actu fidei,

cum.